

De grensrechter kán het soms niet zien

Grensrechters hebben een onmenselijke baan. Dat stelt experimenteel psycholoog Stefan van der Stigchel. Wij mensen kunnen maar op een plek tegelijk kijken en worden ook nog eens bedrogen door ons waarnemingsvermogen. De videoscheidsrechter biedt uitkomst.

Begin volgend jaar mogen zes landen, waaronder Nederland, van de FIFA voor het eerst live de videoscheidsrechter gaan testen. Hierbij kan de scheidsrechter terugvallen op videobeelden in wedstrijd-bepalende gevallen als doelpunten, rode kaarten en penaltysituaties. Dat is een goed idee, want soms zit de arbitrage er lelijk naast.

Neem bijvoorbeeld de wedstrijd tussen Bosnië Herzegovina en Nigeria in de groepsfase van het WK 2014. Bosnië Herzegovina verloor met 1-0 van Nigeria. Nigeria ging door naar de achtste finales, Bosnië Herzegovina moest naar huis. Het had heel anders kunnen eindigen als de grensrechter het doelpunt van Edin Džeko niet had afgekeurd wegens buitenspel. Dat terwijl de hele wereld op tv duidelijk zag dat er helemaal geen sprake was van buitenspel.

De arme grensrechter kreeg een enorme lading kritiek over zich heen, maar kon er eigenlijk niets aan doen, betoogt experimenteel psycholoog Stefan van der Stigchel in zijn boek Zo werkt aandacht. Eigenlijk heeft de grensrechter een onmogelijke taak. Van der Stigchel laat dit zien aan de hand van drie feiten over hoe we waarnemen.

1. We kunnen maar op één plek tegelijk kijken

Om buitenspel vast te stellen, moet de grensrechter de positie van de voorste aanvaller ten opzichte van de achterste verdediger bepalen op het moment dat de bal gespeeld wordt. Omdat hij maar op één plek tegelijk kan kijken, moet hij eerst naar de bal kijken en dan naar de voorste aanvaller. Daar zit vaak een behoorlijke afstand tussen. De oogbeweging die hiervoor nodig is, kan wel 200 milliseconde duren. Een snelle spits legt in die tijd makkelijk 1,5 meter af. Dat kan het verschil tussen binnen en buitenspel zijn. Een trucje is om naar de voorste speler te kijken en te luisteren naar het geluid van de pass. Maar dat is geen waterdichte methode in een kolkend stadion.

2. We kunnen niet zien wie voor ligt

Een ander obstakel voor de grensrechter is dat het heel moeilijk is om te bepalen of twee spelers op een lijn staan als je zelf niet op die lijn staat. Van der Stigchel haalt het voorbeeld aan van roeiboten. "Je hebt er geen flauw idee van wie voorligt, totdat je een lijn over het beeld trekt," zegt hij. Deze fout treedt op door de manier waarop beeld binnenkomt op ons netvlies.

Dit zelfde probleem heeft de grensrechter. Bewegingswetenschappers van de Vrije Universiteit zochten het uit. De grensrechter staat vaak iets voor de lijn die hij moet beoordelen. Vanuit dit perspectief lijkt een aanvaller die links van een verdediger (en dus verder van de grensrechter is) op een lijn

loopt buitenspel te staan. De grensrechter vlagt onterecht. Het omgekeerde treedt op als de aanvaller rechts van de verdediger loopt en daar iets voorbij is. Hij is op dat moment buitenspel, maar vanuit het standpunt van de grensrechter lijken ze op een lijn te staan. Hij vlagt niet, onterecht.

3. We raken afgeleid

Een derde obstakel voor de grensrechter is de constante afleiding in het stadion. We hebben wel enige controle over waar we onze aandacht op focussen. Dit lukt lang niet altijd, ook niet bij goed getrainde grensrechters. We zijn slaaf van ons aandachtsysteem. De grensrechter moet zijn aandacht houden bij het spel, maar wordt constant afgeleid door het publiek en de reclameborden op het veld die met felle kleuren en bewegend beeld schreeuwen om aandacht.

Eigenlijk is het bijzonder knap dat het nog zo vaak goed gaat. "Je kunt het niet van de menselijke waarneming vragen," zegt Van der Stigchel. Hij vindt de introductie van de videoscheidsrechter dan ook een goed idee. "Je kunt met camera's op twee plekken tegelijk kijken, je kunt beeld stil zetten. Dat heb je nodig om buitenspel vast te stellen."

Het gaat Bosnië Herzegovina niet meer helpen, maar FIFA-president Gianni Infantino hoopt erop dat het WK van 2018 in Rusland het eerste eindtoernooi wordt waar de arbitrage wordt bijgestaan door de videoscheidsrechter.

Bron: <https://dekennisvannu.nl/site/artikel/De-grensrechter-kan-het-soms-niet-zien/8289>